

Motion till riksdagen 2013/14: MJ305

av Jonas Eriksson m.fl. (MP)

Minska spridningen av kadmium

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU aktivt ska verka för mycket strängare gränsvärden för kadmium i handelsgödsel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU aktivt ska verka för minskade utsläpp av kadmium.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta en aktionsplan och ny slamförordning som innebär en ökad måluppfyllelse av miljömålen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning med uppgift att föreslå en lämplig utformning av skatt på kadmium och eventuellt andra ämnen i konstgödsel.¹

¹ Yrkande 4 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Många svenskar får idag i sig så mycket kadmium att det kan ge skador på skelett och njurar. Nya studier pekar också på att även små halter ger ökad risk för livmodercancer och att kadmium skulle kunna påverka våra kroppar på sätt som liknar effekterna av miljögifterna PCB och dioxiner.

Kadmium finns naturligt i alla jordar. Vi får i oss lite kadmium varje dag genom spannmål, rotfrukter och grönsaker, som tar upp det ur marken och processade livsmedel. Halterna av kadmium i våra jordar ökar genom användningen av handelsgödsel och avloppsslam på våra åkrar samt genom utsläpp från industrin.

Miljömålssystemet har ett särskilt etappmål för att minimera exponering av kadmium via föda och arbete till 2015. Miljömålsrådet konstaterade redan 2008 att det blir svårt att nå målet inom utsatt tid och lade samtidigt fram förslag till åtgärder för att uppnå målet. Ett av dessa var att stimulera kadmiumarbetet inom jordbruksnäringen genom till exempel gränsvärden för kadmium i mark och gröda samt sänkning av kadmiumhalter i konstgödsel.

Även KemI (Kemikalieinspektionen) har rekommenderat att gränsvärdet för kadmium i mineralgödsel ska sänkas kraftigt. Den kadmiumhalt som är tillåten i mineralgödsel är nästan tio gånger högre än vad KemI anser rimligt för att få en stabil minskning av kadmium i jordarna.

Högre krav och minskade kadmiumutsläpp i EU

Eftersom kadmium dessutom kommer till Sverige via importerad mat och via luften från andra länder bör frågan också ses i ett vidare europeiskt perspektiv. EU behöver anta mycket strängare gränsvärden för gödsel och arbetar vidare med utsläppsminskningar. Detta bör den svenska regeringen aktivt verka för.

Aktionsplan och ny slamförordning

KemI har också kritiserat spridningen av slam på våra åkrar. Att använda slam på jordbruksmark är ett sätt att återföra viktiga näringsämnen och minska användningen av konstgödsel. Att sluta kretsloppen på det sättet medför dock stora problem då mycket av slammet innehåller miljögifter som exempelvis organiska ämnen, hormoner, läkemedelsrester och tungmetaller. Det är gifter som inte analyserats och där det är oklart vad följderna kan bli när de kommer ut på jordbruksmark där det produceras livsmedel. Med den kunskap vi har idag om slammets långsiktiga miljöpåverkan är det inte lämpligt att sprida slam på jordbruksmark eller potentiell jordbruksmark.

Ett aktivare arbete måste ske för att sluta kretsloppen för kväve och fosfor utan att öka spridningen av miljögifter. Ett sätt skulle kunna vara att inom satsningen på "Hållbara städer" rikta särskilda medel för att få till lösningar

Fel! Okänt namn på

och fullskaleprojekt med urinseparerande avloppssystem. Regeringen bör utarbeta en aktionsplan och ny slamförordning som innebär en ökad målpuff-fyllelse av miljömålen.

Återinför skatt på kadmium

Den 1 januari 1994 infördes en skatt på kadmium i konstgödsel. Skatten skärptes kort därefter. Gränsen sattes vid fem gram kadmium per ton fosfor. Skattesatsen var tillräckligt hög att den kom att fungera som ett gränsvärde för kadmiumhalten i handelsgödsel.

Skatten avskaffades av alliansregeringen från och med 2010. Regeringen har redogjort för olika försök att minska skadeverkningarna av borttagandet och har anmält till EU-kommissionen att man har för avsikt att sänka det nationella gränsvärdet för kadmium i mineralgödsel till 46 milligram per kg fosfor. Med en sådan sänkning tillåts dock nio gånger så höga halter kadmium som effekten av den tidigare gränsen för skatten gav.

Fler har kommit att inse att det var ett misstag att ta bort skatten på kadmium i konstgödsel. Regeringen bör därför låta utreda modeller för att återinföra en skatt på kadmium i konstgödsel där skatten omfattar enbart kadmiumhalten och där skatten omfattar även halter av kväve eller fosfor så att man får största möjliga miljönytta. Utredningen bör också belysa konstruktioner där medlen återförs till näringen, som i den avskaffade skatten, och där medlen återförs till näringen. Utredningen bör bedrivas skyndsamt.

Stockholm den 30 september 2013

Jonas Eriksson (MP)

Stina Bergström (MP)

Mats Pertoft (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Gunvor G Ericson (MP)